

समुत्पत्तन (von 1. पत् with समुद्) n. ein gleichzeitiges Auffliegen PAÑKĀT. 106, 2.

समुत्पत्ति (von 1. पद् with समुद्) f. Entstehung, Ursprung: जगतः M. 1, 111. मांसस्य 5, 49. 6, 65. MBh. 13, 320. R. GORR. 1, 3, 32. 2, 119, 2 (110, 2 SCHL.). Suçr. 1, 30, 15. 85, 16. Spr. (II) 3001. MĀRK. P. 99, 1. PAÑKĀR. 1, 3, 84.

समुत्पात m. = उत्पात eine Unglück verheltende Erscheinung, portentum MBh. 9, 1202. R. 6, 90, 31.

समुत्पाद् (von 1. पद् with समुद्) m. Entstehung: समसमय° SARVADARÇANAS. 79, 7. प्रतीत्य nach Eintritt der dazu erforderlichen Bedingungen 21, 10. fgg. BURNOUR, Intr. 485. 623. fg. Lot. de la b. l. 332. 530. fgg. WASSILJEV 240.

समुत्पाद्य (vom caus. von 1. पद् with समुद्) adj. hervorzurufen, zu veranlassen, zu verursachen Spr. (II) 2526.

समुत्पिञ्ज m. Verwirrung, das drunter-und-drüber-Gehen MBh. 7, 3514. adj. = भृशमाकुलः AK. 2, 8, 2, 67. H. 366. — Vgl. पिञ्ज, उत्पिञ्ज.

समुत्पिञ्जलक m. dass. MBh. 1, 5356. — Vgl. पिञ्जल, पिञ्जलक, उत्पिञ्जलक.

समुत्पीडन (vom caus. von पीड् with समुद्) n. das Drücken, Pressen: कुचकलश° Dhūrtas. 87, 16.

समुत्फाल (von फल् with समुद्) m. Galopp ÇKDr. unter तरंग.

समुत्सर्ग (von 3. सर्ज् with समुद्) m. 1) das Entlassen, Vonsichgeben: मूत्रोच्चार° M. 4, 50. = वेग TRIK. 3, 3, 70. — 2) das Entlassen des Samens: तस्यो समुत्सर्गं कृत्वा so v. a. sich begattet habend mit KULL. zu M. 3, 5.

समुत्सव m. = उत्सव Fest, Festtag R. 1, 49, 21.

समुत्साह m. = उत्साह Willenskraft Suçr. 2, 142, 1. समुत्साहं कर्तु Willenskraft an den Tag legen MBh. 13, 143.

समुत्साहता f. dass.: दाने so v. a. grosse Bereitwilligkeit Spr. (II) 3129.

समुत्सुक adj. (f. घ्रा) = उत्सुक aufgeregt, unruhig; insbes. von einem Verlangen —, von Sehnsucht ergriffen MBh. 12, 2543. R. 1, 9, 32. 42 (41 GORR.). 3, 1, 35 (व्यालमगाः). Rr. 2, 14 (नलिनी). RAGH. 19, 6. ÇĀK. 80, 8, v. l. VIKR. 10. Spr. (II) 683. KATHĀS. 22, 99. 51, 123. 56, 370. कर्ष° vor Freude R. 1, 9, 37. भर्तृस्त्रिह° 3, 50, 24. sich sehrend, verlangend nach; die Ergänzung im infin. PAÑKĀR. 1, 6, 3. im comp. vorangehend: तद्दर्शन° MBh. 12, 13861. रण° R. 6, 15, 18. घ्रात्मजन्म° RAGH. 1, 33. भूति° KUMĀRAS. 5, 76. स्वदेश° KATHĀS. 18, 392. वाक्° 62, 157. — Vgl. परि°.

समुत्सुकत्व (von समुत्सुक) n. Aufgeregtheit R. GORR. 2, 71, 23. das Gefühl der Sehnsucht Rr. 2, 9. 16. 6, 15.

समुत्सुक्य (wie eben), °यति sehnsüchtig machen: लक्ष्मीं समुत्सुक्यितासि भृशम् KIR. 11, 31.

समुत्स्रघ m. = उत्स्रघ Höhe; am Ende eines adj. comp. (f. घ्रा) MBh. 3, 11614. 15719. HARIV. 8994. R. 1, 15, 7 (5 GORR.). 6, 2, 6.

समुद्देशक PAÑKĀR. 3, 8, 12 fehlerhaft, wie schon das Metrum zeigt.

समुद्दत्त adj. über den Rand sich erhebend, überzulaufen drohend: (Milch) समुद्दत्तं कर्षन्निवोदङ्कुद्वासपेतु° ĀÇV. Çr. 2, 3, 8 (vgl. उदत्तम् TBr. 2, 1, 3, 1). Ebenso ist zu verbessern AIR. Br. 5, 27, wo die Hdachr. समुद्दत्तम् haben.

समुद्दय (von 3. इ with समुद्) m. (n. MAITRĀJUP. und in Bed. 8) 1) Vereinigung, Zusammenfluss SĀMĀKĀK. 16. समुद्दयं कृत्वा बलानाम् die Streit-

kräfte gesammelt habend MBh. 5, 7438. सेनासमुद्दयं कृत्वा 3286. सेना° ein versammeltes Heer 6, 824. KATHĀS. 10, 196. 107, 101. 120, 83. Aggregat AK. 2, 5, 40. 3, 4, 28, 103. H. 1411. an. 4, 230 (wo das zweite Mal समुद्दयः zu lesen ist). MED. j. 129. HALĀI. 4, 1. अथ तेषां यत्समुद्दयं तच्छरीरमित्युक्तम् MAITRĀJUP. 3, 2. KĀRAKA 3, 1. ज्ञान° 4 (°समुदाय v. l.). एके स्नातसां समुद्दयं पुरुषमिच्छति 5. नहि केवलं सात्त्व्यज्ञ एवायं गर्भः समुद्दयो ऽप्यत्र कारणमुच्यते 4, 8. येषां समुद्दयो (= उदयकेतुः NILAK.) दमः so v. a. die zusammen genommen den Dama bilden MBh. 5, 2442. 12, 5939. 5941. सर्वसंपत्समुद्दय KĀM. NĪTIS. 12, 31. सन्नलन्नलद° GIt. 7, 35. नवमस्त्रिका° SĀH. D. 105, 9. गुण° Spr. (II) 6139. सामर्थ्यानामिव समुद्दयः संचयो वा गुणानाम् UTTARAR. 107, 11 (145, 8). मन्त्रासमुद्दयं (= संयाम् NILAK.) चक्रं शैः so v. a. liess eine Menge Pfeile auf einen Punkt niederfallen MBh. 6, 5420. — 2) bei den Buddhisten urspr. wohl das zur Hervorbringung einer Existenz Erforderliche, Aggregat von Factoren oder Elementen; später als Existenz gefasst. SARVADARÇANAS. 23, 19. 24, 3. 4. Lot. de la b. l. 517. fgg. — 3) Einkommen, Einkünfte M. 7, 56. सर्वं राज्ञः समुद्दयमायं (also von अयं unterschieden) च व्ययमेव च । एकाहं वेचि MBh. 3, 14701. — 4) guter Erfolg, Gelingen: परमसमुद्दयेनाश्चमेधेन चेष्ट्वा MĀKĀH. 1, 17. — 5) Kampf H. 798. H. an. MED. HALĀI. 2, 298. — 6) = उद्गम H. an. = समुद्गम MED. — 7) = दिवस ÇABDAĀ. im ÇKDr. — 8) n. bei den Astrologen = लग्न (s. u. लग् partic. 3) Ğjotist. im ÇKDr. — Vgl. समुदाय.

समुद्दगम (von 1. गम् with समुद्) m. vollständige Kenntniss TRIK. 3, 2, 12. समुद्दचार (von चर with समुद्) 1) m. a) Darreichung, Darbringung oder Bewirthung mit: अन्नादिसमुद्दचारः शय्यासनकृतस्तथा । दिवसे दिवसे तस्य वर्धते न तु क्षीयते ॥ MBh. 3, 17050. अर्धादिसमुद्दचारं प्रति-ग्रह्ण HARIV. 6818. नृपालब्धा 15052. — b) ein gutes —, richtiges Benehmen MBh. 1, 3286. 4, 57. R. 5, 57, 14. 66, 17. 92, 15. — c) Verkehr: सद्भिः mit Guten MBh. 12, 10569. — d) Anrede HARIV. 9604. 11392. R. GORR. 2, 97, 10. 12. PRAB. 105, 14. im Prākrit ÇĀK. 67, 9. ed. Cu. 80, 13. — e) = अभि-प्राय TRIK. 3, 2, 26. — 2) adj. sich gut —, richtig benehmend Bhāg. P. 7, 10, 18. — Vgl. बद्ध°.

समुद्दचारवत् (von समुद्दचार) adj. sich gut benehmend, — betragend MBh. 13, 4966.

समुद्दानय (von 1. नी with समुद्) m. 1) Versammlung: मन्त्रानयं कृत्वा कृतः तत्रस्य समुद्दानयः MBh. 5, 4782. — 2) das Vollenden, zu-Stande-Bringen VJUTP. 167.

समुदाय (aus समुद्दय) m. 1) Vereinigung, Aggregat AK. 2, 5, 40. H. 1411. an. 4, 230. MED. j. 129. Suçr. 1, 151, 3. बहूनामप्यसाराणां समुद्दयो ज्ञयावहः Spr. (II) 4425, v. l. शाला° s. u. ग्राम 1) in den Nachtrr. सुक्छद्ग° PAÑKĀT. 82, 5. वागादि° ÇĀKĀK. zu BṚH. ĀR. UP. S. 83. कर्म° Comm. zu ĀÇV. Çr. 2, 1, 35. von Lauten, Silben, Worten VS. PRĀT. 8, 48. VOP. 26, 10. Schol. zu TS. PRĀT. 3, 7, 4, 3. zu P. 1, 1, 73. 2, 27. 45. 4, 47. 4, 1, 161. 3, 117. 5, 4, 23. 6, 2, 23. 7, 2, 117. इति समुद्दयार्थः so v. a. dies ist der Sinn des Ganzen ÇĀKĀK. zu BṚH. ĀR. UP. S. 106. P. 1, 2, 53, Schol. — 2) = समुद्दय 2) SARVADARÇANAS. 20, 19. fgg. — 3) Kampf AK. 2, 8, 2, 74. H. 798. H. an. MED. — 4) Hintertreffen AĠAJA im ÇKDr. — 5) die Bedeutung समुच्छ्रय im ÇKDr. und rise, ascent bei WILSON beruht auf einer falschen Auffassung der MED., wo mit समुच्छ्रयः ein neuer Artikel beginnt. — Vgl. सामुदायिक.